

משה ודוד הרועים

"ולמי בוחן? לצדיק שנאמר 'ה' צדיק יבחן' ובמה הוא בוחנו? במרעה צאן.

בדק לדוד בצאן ומצאו רועה יפה שנא' (תהלים עח) 'ויקחהו ממכלאות צאן' מהו ממכלאות צאן כמו (בראשית ח) 'ויכלא הגשם'.

היה מונע הגדולים מפני הקטנים והיה מוציא הקטנים לרעות כדי שירעו עשב הרך, ואחר כך מוציא הזקנים כדי שירעו עשב הבינונית, ואח"כ מוציא הבחורים שיהיו אוכלין עשב הקשה.

אמר הקב"ה: מי שהוא יודע לרעות הצאן איש לפי כחו יבא וירעה בעמי הה"ד (תהלים עח) 'מאחר עלות הביאו לרעות ביעקב עמו'. (שמו"ר ב ב)

"...מוציא הגדיים ומאכילן ראשי עשבים, מוציא את התישים ומאכילן אמצען של עשבים, מוציא את הזקנות ומאכילן עיקרן של עשבים" (ילקוט שמעוני תהילים תתנג)

ואף משה לא בחנו הקב"ה אלא בצאן. אמרו רבותינו: כשהיה מרע"ה רועה צאנו של יתרו במדבר ברח ממנו גדי ורץ אחריו עד שהגיע לחסית. כיון שהגיע לחסית נזדמנה לו בריכה של מים ועמד הגדי לשתות. כיון שהגיע משה אצלו אמר: אני לא הייתי יודע שרץ היית מפני צמא עיף אתה, הרכיבו על כתיפו והיה מהלך. אמר הקב"ה: יש לך רחמים לנהוג צאנו של בשר ודם כך חייך אתה תרעה צאני ישראל הוי 'ומשה היה רועה'" (שמות-רבה ב ב)

רבי פרידא

רבי פרידא הוה ליה ההוא תלמידא דהוה תני ליה **ארבע מאה זימני** וגמר.

יומא חד בעיוה למלתא דמצוה, תנא ליה ולא גמר.

אמר ליה: האידנא מאי שנא?

אמר ליה: מדההיא שעתא דאמרו ליה למר איכא מילתא דמצוה - אסחאי לדעתאי, וכל שעתא אמינא

השתא קאי מר השתא קאי מר.

אמר ליה: הב דעתיך ואתני לך.

הדר תנא ליה ארבע מאה זימני אחרני.

נפקא בת קלא ואמרה ליה: ניחא לך דליספו לך ארבע מאה שני או דתיזכו את ודרך לעלמא דאתי?

אמר: דניזכו אנא ודריי לעלמא דאתי.

אמר להן הקדוש ברוך הוא: תנו לו זו וזו (עירובין נד:)

ויש עוד ענוה טובה מאד, שייכנע לפני תלמידיו, ויפרש להם כל סתום, לגדול לפי גדלו ולקטן לפי קטנו,

ויפרש ויחזור ויפרש בסבר פנים יפות עד שיבינו, ולא יאמר: איך אשיב עליו עד שיבין, הלא לבו קשה

כאבן? ויסדר הענין בנחת כמה פעמים. וכבר ידעת שכרו של רבי פרידא, שחזר לתלמיד אחד ארבע

מאות פעמים (אורחות צדיקים שער הענווה)

טוב שיחזור ההלכה עם אותם שאינם יודעים כל כך כמותו, כדי שלא ילכו בטלים, משיחזור עם

חביריו הדומים לו, כמו שאמרו חכמים המלמד עם הארץ תורה מבטל גזירות. ורבי פרידא שהיה

אומר ארבע מאות פעמים ההלכה לתלמיד אחד, כי זה דומה למת מצוה שאין לו עוסקים, לחזור עמו.

...ואע"פ שמפסיד מעט מתורתו, תורתו מתקיימת בידו (ספר חסידים תתקמו)

"אמר רב יהודה אמר רב: כל המונע הלכה מפי תלמיד כאילו גוזלו מנחלת אבותיו שנאמר תורה צוה

לנו משה מורשה קהילת יעקב מורשה היא לכל ישראל מששת ימי בראשית.

אמר רב חנא בר ביזנא אמר רבי שמעון חסידא: כל המונע הלכה מפי תלמיד אפילו עוברין שבמעיי אמו

מקללין אותו... (סנהדרין צא:)

כל המונע הלכה מפי תלמיד כאילו גוזלו - ר"ל שאינו לומד עם התלמיד כר' פרידא... לפי שאומר

הרב שאין התלמיד הגון וראוי לכך ואי-אפשר לו ללמדו, ...מוכנים כל ישראל ללמוד תורה" (מהרש"א)

והוסיף בזה רבי שמעון חסידא כל המונע הלכה מפי תלמיד. ר"ל שאומר שהתלמיד אין לו פה לסדר

הדברים ומה אני מלמדו בחינם... דאפילו עוברין שבמעיי אמו מקללין אותו, תינוק במעיי אימו, פיו

סתום ומלמדין אותו כל התורה ואין מונעין ממנו הלכה בשביל שאין לו פה" (מהרש"א)